

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยกำลังคนในสาขาต่าง ๆ หลากหลายที่สามารถปฏิบัติงานเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยตรง สถาบันอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนระดับสูงสาขาต่าง ๆ เพื่อสนองต่อความต้องการปัจจัยด้านนี้ของประเทศ ดังนั้นการจัดการอุดมศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองต่อความต้องการปัจจัยด้านนี้ของประเทศ ดังนั้นการจัดการอุดมศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาบุคลากร ให้มีความพร้อมที่จะนำทฤษฎีประยุกต์ไปสู่การปฏิบัติ นั่นคือ สามารถนำความรู้และวิทยาการ ต่าง ๆ ไปใช้ในการพัฒนาคน พัฒนาสังคมและมนุษยชาติ ดังนั้นผู้ที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงควรเป็นผู้ที่สามารถนำตนเองในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2537:1) โดยเฉพาะนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศ การพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาจึงเป็นสิ่งที่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องตระหนักถึงความสำคัญ ซึ่งการพัฒนานักศึกษานั้น จะมุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาตนเองให้พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การที่จะให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวนี้ได้จะต้องอาศัยบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา ที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองให้นักศึกษา เพราะการจัดกิจกรรมนักศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนในการแสดงความสามารถ การทำงาน การปรับปรุงบุคลิกภาพ รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคม และการได้รับประสบการณ์ชีวิตอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในอนาคต จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องจัดกิจกรรมนักศึกษาให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาอย่างแท้จริง (ปิยะชาติ ไชคพิพัฒน์ : 2534) และเป็นที่คาดหวังกันว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยทั้งหลายจะต้องมีคุณลักษณะแห่งความเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ หมายความว่า เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้มีความสามารถในการประกอบอาชีพระดับมืออาชีพ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง หน้าที่การงานและต่อสังคม มีมนุษยสัมพันธ์สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ไม่ว่าจะในฐานะผู้นำหรือผู้ตามมีจริยธรรม คุณธรรม มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมสังคม ตลอดจนมีค่านิยมเหมาะสม คือ ขยัน ประหยัด รู้จัก อุดม คเณรพกฎเกณฑ์กติกาของสังคม และปฏิบัติตามหลักคุณธรรมทางศาสนา

สุวรรณ วิเศษ (2545:บทคัดย่อ) การพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์นั้น มหาวิทยาลัยมีปัจจัยหลายประการด้วยกัน เช่น การจัดหลักสูตรการเรียนที่ดี การสอนที่มีคุณภาพ การบริหารที่ดี การจัดสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น แลงานกิจกรรมนักศึกษาที่มีคุณภาพที่ดี โดยเฉพาะกิจกรรมนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านกีฬา ด้านวิชาการ ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนานักศึกษา ดังที่ สุวรรณ วิเศษ ,2545 อ้างถึงใน (Williamson .1961 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า “กิจกรรมนักศึกษาเป็นศูนย์กลางแห่งระบบอุดมศึกษาในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลสมบูรณ์” ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกาได้ส่งเสริมให้กิจกรรมนักศึกษาเป็นเวลาช้านาน กิจกรรมนักศึกษาในประเทศไทยมีหลายประเภทด้วยกัน คือ กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมและกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมในยุคก่อน พ.ศ. 2516 ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทางด้านวิชาการ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมและด้านกีฬา โดยเฉพาะในระหว่างปิดภาคฤดูร้อน คือ ช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี นักศึกษาจะออกไปพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดารในรูปของโครงการต่างๆ ส่วนกิจกรรมทางด้านการเมืองนั้น นักศึกษาได้เริ่มแสดงความคิดเห็นและมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ภายหลังจากตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 – 2519 เป็นต้นมา

จากการสำรวจของทบวงมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงานและบุคลิกภาพ ผลการสำรวจพบว่า หน่วยงานต่าง ๆ มีความต้องการแตกต่างกันบ้างในด้านความรู้ความสามารถ ส่วนทางด้านบุคลิกภาพทุกหน่วยมีความต้องการคล้าย ๆ กัน กล่าวคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง และพฤติกรรมกล้าแสดงออก เป็นบุคลิกภาพทางสังคมที่หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญในระดับต้น ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาวิทยาลัย, 2530 : 119 – 121)

จินตนา ยูนิพันธ์ , 2526 (อ้างในอนันต์ อัฒชู 2526 : 30) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนให้สามารถปรับตัว ปรับพฤติกรรมเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดีนอกจากระบบการศึกษาจะต้องพัฒนาบัณฑิตให้มีความตรงต่อเวลา มีความขยัน ความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ มีทักษะและความชำนาญ สามารถประกอบอาชีพได้แล้ว การศึกษาคควรจะช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในด้านคุณธรรม วัฒนธรรม จริยธรรม ให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น กล้าคิด กล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกที่ควรด้วย

ปราณี หะชัน (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การคิดตามผลบัณฑิต คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างบัณฑิตทั้งระดับปริญญาตรี และโทที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2537 – 2538 จำนวน 104 คน และกลุ่มผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 52 คน เฉพาะบัณฑิตระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาพบว่า กระบวนวิชาในกลุ่มวิชาเอก กลุ่มวิชาพื้นฐาน และวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานและชีวิตความเป็นอยู่ได้มากที่สุด ส่วนวิชาที่ควรได้รับการปรับปรุงมากที่สุด คือ กระบวนวิชาในกลุ่มวิชาเอก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติควรได้รับการฝึกเพิ่มมากขึ้น หัวหน้างานมีความพึงพอใจต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมของบัณฑิตอยู่ในระดับมาก แต่มีความพึงพอใจ ด้านการนำความรู้มาใช้งาน การใช้ภาษาต่างประเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ การคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน และความเป็นผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง และหัวหน้างานมีความพึงพอใจบัณฑิต คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ในระดับดีพอ ๆ กับบัณฑิตจากสถาบันอื่น ๆ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา , 2527 (อ้างถึงในวิลาสินี เพชรขาว 2543 : 1) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษาว่าเป็นการให้โอกาสแก่นักศึกษาที่จะเรียนรู้การอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคม ตลอดจนการสร้างบุคลิกภาพ พัฒนานิสัย และพฤติกรรมของตนเองให้พร้อมที่จะเป็นคนที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ นั่นคือควรเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นคนควบคู่ไปกับการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคน เพราะเท่าที่ผ่านมามีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าบัณฑิตของไทยมักจะมีความรู้เฉพาะในวิชาชีพแขนงแคบ ๆ ของตน ส่วนใหญ่ไม่มีความนิยมชมชื่นในความรอบรู้ ไม่ใฝ่หาความรู้ใหม่ แต่ชอบสังสรรค์อยู่ในหมู่นักวิชาชีพเดียวกัน บัณฑิตในสาขาวิทยาศาสตร์เกือบไม่มีความรู้ทางสังคมศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรมเลย ในทำนองเดียวกันบัณฑิตทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ก็เกือบจะไม่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเลย ในทัศนะของบัณฑิตเหล่านี้หาได้มองเห็นความผสมผสานของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ธรรมชาติสภาพแวดล้อมและสังคม (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2529 หน้า 35-36)

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบัณฑิตวิทยาศาสตร์ให้มีความรู้คู่คุณธรรม โดยได้ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมนักศึกษา เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาทักษะในหลาย ๆ ด้าน เช่น ทักษะด้านการบริหาร ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสาร การใช้ภาษา และทักษะทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพ

คณะผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาและติดตามการทำงานบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ เพื่อศึกษาว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามีผลต่อการประกอบอาชีพ และสำรวจความพึงพอใจของบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ที่มีต่อคณะวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการผลิตบัณฑิตของคณะวิทยาศาสตร์ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตลาดแรงงาน และสามารถใช้ทักษะความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมนักศึกษา ไปสู่ความสำเร็จในอาชีพได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรมนักศึกษา และการเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ
2. เพื่อศึกษาทักษะของกิจกรรมนักศึกษาที่นำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ
3. เพื่อศึกษาทัศนคติของบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อคณะวิทยาศาสตร์

4. เพื่อศึกษาสภาพการทำงานและรายได้ของบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์

ความสำคัญและประโยชน์

1. ผลการวิจัยจะทำให้คณะวิทยาศาสตร์ ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะการทำงานของบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ และทัศนคติของบัณฑิตที่มีต่อคณะวิทยาศาสตร์
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานการวางแผนพัฒนาและกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมนักศึกษา
3. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์กับฝ่ายพัฒนานักศึกษาในการวางแผนและส่งเสริมให้นักศึกษาได้มากิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นศิษย์เก่าคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทุกรุ่น จากฐานข้อมูลศิษย์เก่าที่มีอยู่ จำนวน 1,500 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 324 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมนักศึกษา

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ

นิยามศัพท์

กิจกรรมนักศึกษา (Student Activities) หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกคณะ ที่ดำเนินงานโดยนักศึกษา หรือคณะ เป็นผู้จัดทำขึ้น เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของนักศึกษา อันเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์และพัฒนาการของนักศึกษา โดยดำเนินการอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะ

อาชีพ (Career) หมายถึง งานหรือภาระหน้าที่ที่มนุษย์ต้องทำสม่ำเสมอหรือประจำ ด้วยความถนัดความสนใจ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ โดยมีผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ

บัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2512